

dr. fra Častimir Majić

U NEBO ZAGLEDANI

dr. fra Častimir Majić • U NEBO ZAGLEDANI

Nakladnici

Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«
Alfa

Urednik

fra Miljenko Stojić

Lektura i korektura

Zdenka Leženić

Slika na naslovnici

Davor Runtić

© Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«

Tisak

FRAM-ZIRAL, Mostar

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 755377.

ISBN broj: 978-953-297-283-2

dr. fra Častimir Majić

U NEBO ZAGLEDANI

Crtice o 66 hercegovačkih franjevac,
komunističkih žrtava koje poznavah

Vicepostulatura postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subraće«

Alfa

Široki Brijeg – Zagreb, siječanj 2011.

Napomena

Dragi čitatelju!

Pred tobom se otvara knjiga koju je napisao čovjek u dubokoj životnoj dobi, gotovo da mu je jedno stoljeće. Međutim, uspomene su mu još tako snažne i misli bistre da je napravio začudno djelo. Poznavao je one o kojima piše, nadahnjivao se njihovim mislima i djelima. Prvotno su ove crtice napisane za različite časopise. Pročitavši ih, učinilo mi se prikladnim skupiti ih u knjigu.

Kao urednik djelu nisam ništa dodavao osim većine naslova i ove napomene. Ispravio sam tek neke podatke glede ubijenih koji su se pojavili ili u posljednje vrijeme razjasnili, a lektorica je tek neznatno korigirala jezik prema suvremenim jezikoslovnim zasadama. Nisu dirana ni neka ponavljanja podataka jer bi to narušilo strukturu članaka. Tako knjiga potpuno diše piščevim duhom i stilom.

Sve što je napisao, fra Častimir je napisao u Chicagu. Zbog toga je ime grada navedeno samo u proslovu, a na drugim mjestima naznačen je samo nadnevak.

Komunisti su tijekom Drugog svjetskog rata i poraća ubili 66 članova Hercegovačke franjevačke provincije. Jednoga su ubili 1942., drugoga 1944., a sve ostale poubijali su od kraja siječnja do početka kolovoza 1945. Prosjek životne dobi bio im je 41 godina. Danas se vodi postupak za njihovo proglašenje blaženima i svetima pod nazivom Postupak mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«. Hercegovački franjevci bit će zahvalni svakome onome tko nekim podatkom doda kamenčić u mozaik njihova mučeništva i svetosti.

Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudes« imaju u ovoj knjizi samo vrijednost ljudskog svjedočenja. Stoga u skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vatikanskog sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo.

Tko želi saznati još više i proučavati temu o ubijenim hercegovačkim franjevcima, najlakše to može učiniti preko portala www.pobijeni.info. Ova je knjiga lijep i sržan uvod u toliko dugo prešućivanu tematiku o franjevačkim i civilnim žrtvama komunističkog režima.

Humac, siječanj 2011.

fra Miljenko Stojić

Proslov OD REDOVNIČKOG POZIVA DO PRIJELAZA RUBIKONA

Veliki rimski državnik Gaj Julije Cezar prešao je rijeku Rubikon 49. godine prije Krista u borbi protiv Pompeja i njegovih pristaša koje je pobijedio i postao najmoćnijim gospodarom Rimskog Carstva. Ali, vlast mu skratit će Brut i Kasije koji su ga ubili 15. ožujka 44. godine. Nakon gotovo dvadeset stoljeća (7. ožujka 1945.) u Drugom svjetskom ratu Amerikanci su sa svojim saveznicima prešli rijeku Rajnu kod grada Remagena u borbi protiv Nijemaca i time zadali smrtonosan udarac silama osovine. Međutim, svojom pobjedom saveznici su ojačali komunizam i njegovu terorističkom režimu predali više od polovice Europe. Ta dva svjetska događaja simbol su sile i zarobljavanja. Na jednoj strani pobjeda, a na drugoj bezbrojni robovi osuđeni na smrt.

U zrcalu ovih sizifovskih iskušenja treba promatrati milijune žrtava koje su komunisti likvidirali kao i smaknuće 66 članova Hercegovačke franjevačke provincije. Komunistički sustav obescijenio je čovjeka i pretvorio ga u igračku sudbinskih događaja izloživši ga prohtjevima partijskih plaćenika. Izgubljena je prava čovjekova slika i izobličeno Božje lice koje su marksisti pogazili. Tada je naša rodna gruda bila oblivena krvlju vlastite djece koja su u svoje grobove ugradila vjeru u istinskoga Boga i neokaljanu ljubav u narodnu slobodu. Stoga su im potomci podigli križeve na uspomenu budućim pokoljenjima i izgradili spomenike s

imenima kao odsjev kršćanske ljubavi koja ne umire. Time nas ujedno podsjećaju na ubojice koji se izgubiše u mraku prošlosti.

Šezdeset i šest cvjetova nasilno je istrgnuto sa stabljika života i bačeno u mračno podzemlje i neistražive jame. Kostu su im razbacane po rodnoj zemlji ili izgubljene u tuđini, a neke su progutale neizmjerne daljine na Križnome putu kroz Sloveniju gdje su malaksali i iscrpljeni nestajali u iskopanim vojničkim rovovima. Rijetki su se spasili i izbjegli komunističkim pokoljima kao svjedoci njihovih zlodjela. Bezbrojne masovne grobnice nicali su od Slovenije preko Hrvatske sve do rumunjske granice. Svjedoci su toga masakra stratišta od Hude jame u Sloveniji do Jazovke i Maclja u Hrvatskoj gdje su se masovna grobišta stalno umnožavala. Budućim pokoljenjima dočaravaju groznu sliku ondašnjih vremena. Novo razdoblje svjetske povijesti kupalo se u krvi i njegovi se međaši ljuljali u svojim temeljima.

Nekada raspjevani redovnici širokobriješkoga Panteona završili su svoje poslanje na krvavim postajama Kalvarije. Zanimjela su usta nekoć vrsnih pjevača, propovjednika i profesora koji nasilno ostaviše naš planet i rekoše posljednji zbogom ljudima i zavičaju. Usmena predaja i pisana riječ prepričavaju uspomene na one koji zauvijek otputovaše preko Rijeke. A mi i dalje nosimo teret dana pod lukovima mliječnoga neba i sanjamo nedosanjan san o njihovim sudbinama i našim neostvarenim planovima koji zjape u zemaljskim prazninama.

I dok se naša ognjišta gase, u nama, zbog ljudske zlobe i međunarodne nepravde, nedostaje optimističkog duha. Zlo se nadvilo nad ljude i prijeti općom katastrofom suvremenih izuma uništenja. Ali, mi se kršćani napajamo nadom

crpljenom na izvorima vjere putujući krševitim putovima života u uvjerenju da ćemo svoj zemaljski hod završiti prirodnom smrću, a ne kao naša subraća na lomačama i u masovnim grobnicama. Dotle pred našim očima promiču sjenke pobijenih i bude na samilost.

Nevini su otputovali preko Rubikona kao žrtve plaćenih lihvara koji su u mutnome lovili i uspinjali se na ljestvici časti na račun tuđe nevinosti. I buduće će hrvatske naraštaje susrest istina s novim pustolovima, ali teško će razumjeti jezovita i nepodnošljiva vremena svojih pradjedova. Oni ne će shvatiti kako su Huda jama, Jazovka i Ovčara bespošteno gutale nevine ljudske žrtve, a Bleiburg i Macelj bit će im neispisana ploča za djecu. Tek kada budu *bolom otrovani* (A. G. Matoš), počet će razmišljati i o kobnoj sudbini onih koji vlastitom krvlju zapečatiše svoj život i ostaviše neizbrisiv spomenik vjernosti Bogu, vjeri i svojem redovničkom pozivu.

Chicago, 10. siječnja 2010.

POBJEDA OSOBNE DOBROTE NAD KOMUNISTIČKOM ZLOĆOM

fra Bruno Adamčik (1908.)

Komunistički skretničari povijesti pretvorili su našu domovinu u beogradsku koloniju koja nije imala prava na samostalan opstanak. Njihove nasilničke metode služile su se ucjenama kojima produhovljeni vjernici i iskreni rodoljubi nisu podlegli. Ta zločinačka elita prošlosti pogazila je svaku pravdu i u euforiji vlasti uživala sve blagodati života. Ali diktatorske zvijezde ugasile

su se na obzorju neba i nestale u ropotarnici povijesti dok njihovi epigoni podržavaju ideju ropstva zaboravljajući da čovjek ima ishodište u Bogu i da je središnja točka svijeta. Stoga su ovi zatornici slobode nastojali razoriti rasadište uljudbe, Široki Brijeg, i njegove predstavnike pobiti, što je i fra Bruno Adamčik iskusio na vlastitom životu.

Rodio se 30. prosinca 1908. u Konjicu pod obroncima Prenja i Ivan-planine. U tom opčaranom čudu prirodne ljepote proveo je djetinjstvo i prvu mladost. Tu je završio pučku školu i želio nastaviti daljnje školovanje što su mu

roditelji i omogućili. Otac Ivan razapet između škrtog dimnjačarskog posla i obiteljskih obveza jedva je sastavljao kraj s krajem. Ali vidjevši sposobnost i nadarenost svoga sina Silvestra Antuna žrtvovao je i posljednji utržak plaće poslavši ga 1920. u franjevačko sjemenište na Široki Brijeg.

Nakon dovršene srednje škole i položenog ispita zrelosti počeo je 1929. bogoslovne nauke u Mostaru gdje je 11. prosinca 1932. ređen za svećenika. Ostatak bogoslovnih studija dovršio je u gradu Breslau, u tadašnjoj Njemačkoj. Kroz četiri, odnosno pet godina (1935. – 1940.) pohađao je glazbenu akademiju i filozofski fakultet u istom gradu i tek se 1940. vratio u rodnu Hercegovinu. Uprava Provincije imenovala ga je profesorom glazbe na Širokome Brijegu. U ratnom metežu Drugoga svjetskog sukoba ostao je na tom položaju do početka 1945. kada ga nalazimo kao profesora na novom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu. I prije partizanskog osvajanja ovog grada uputio se prema Zagrebu u kojemu je vrvjelo nepregledno mnoštvo izbjeglica. Kao rodoljub, svećenik i franjevac bio je na udaru komunističkih ubojica i stoga se početkom svibnja 1945. pridružio stotinama tisuća izbjeglica na putu prema Austriji.

Očevidac je bleiburške tragedije kada je na koži osjetio englesku izdaju i predaju u ruke komunističkih zločinaca. Tada je i u njemu, kao u i tisućama zarobljenika, titrala tjeskoba ispunjena smrtnim iskušenjima života. Stradao je na Križnom putu iscrpljen i izmoren nakon tri dana krvava hoda kroz Sloveniju. Ubijen je u drugoj polovici svibnja 1945. negdje u Sloveniji u 37. godini života zajedno s još nekom svojom braćom iz Hercegovačke franjevačke provincije. Završili su svoj životni put najvjerojatnije u vojničkim rovovima blizu Maribora u Sloveniji. Kao vjerski mučenici spajaju prohujala stoljeća naše mukotrpne prošlosti sa svi-

jetlim stranicama sadašnjosti. Iznad njihovih istrošenih kostura niče hrvatska narodna sloboda.

Kao glazbeni stručnjak bavio se i fotografiranjem pojedinih osoba i predmeta te je ostavio neprocjenjive snimke nekih franjevac, župa i župnih objekata. Te su snimke jedini izvori povijesnih zbivanja iz tih burnih vremena naše mjesne povijesti.

Pripadao je velikoj skupini od deset franjevačkih klerika od kojih su petorica – uključivši i njega – završili na komunističkoj lomači, a četvorica su umrli prirodnom smrću živeći i radeći u Sjedinjenim Američkim Državama, među hrvatskim iseljenicima. Jedini je fra Rajko Radišić nadživio komunističke progone i zatvore te našao posljednje počivalište s oznakom groba na domovinskom tlu. Fra Rajko je umro 24. siječnja 1986. u 77. godini života na Humcu i pokopan je na mjesnom Novom groblju.

Fra Bruno je bio tih i samozatajan redovnik s mladenačkim poletom u radu. U svojoj jednostavnosti ljubazno je pristupao ljudima i s njima se veselio. Oko sebe je okupljao mladost na kojoj počiva nada i budućnost svakoga naroda. Doživljavali smo ga kao produhovljenu osobu iza čega su se krile sve njegove akcije. Iz njega je izvirala dobrota s kojom se obraćao ljudima, posebno onima u patnji i životnim iskušenjima. Bio je obziran prema svima, osobito prema svojim đacima prema kojima se odnosio kao otac prema svojoj djeci. U trenutcima molitve zahvaljivao je Bogu za svoje zvanje i primljena intelektualna dobra kojima je bio obasut.

Pripadao je naraštaju koji je krvario bezbrojnim ranama i okupan u krvi nije bio u stanju oduprijeti se ratobornom i nasilnom komunizmu koji nije poznao milosrđa. Tek uje-

dinjene snage domovine i inozemstva pri kraju 20. stoljeća izvojevale su na oskvrnjenim grobovima prošlosti narodnu slobodu i državnu nezavisnost. Među nasilno nestalima bio je i fra Bruno koji je otputovao u vječnost s novim spoznajama tih apokaliptičkih događaja njegova vremena. Začetnici tih nečuvenih zala uglavnom su nestali, a na njegov nepoznat grob pala je zavjesa zaborava. Počinjena zlodjela jasno govore o ljudskoj zloći koja ne smije ostati nekažnjena.

2. kolovoza 2009.

MISLILI SU DA SU MU SKROJILI SUDBINU

fra Bono Andačić (1903.)

Na rubnom zapadnom dijelu Brotnja smješteno je selo Čerin, ukrašeno valovitim brežuljcima. U njegovu sastavu poseban položaj zauzimaju G. Hamzići, jedno od sedam naselja te hercegovačke katoličke župe. To je naselje darovalo vjeri i naciji trojicu franjevačkih mučenika koje su ubili komunistički zločinci u Drugom svjetskom ratu. Oni su kao sveti Stjepan Pr-

vomučenik (zaštitnik ove župe) žrtvovali svoje živote i molili za svoje mučitelje.

Poput razbijena sarkofaga na Čerinu iz rimskih vremena s uklesanim križem nosili su teret naše povijesti i posvjedočili je pred zatornicima toga križa, simbola Kristove muke i našega spasenja. Svjedoci te kršćanske vjere bili su fra Bono Andačić, fra Rafo Prusina i fra Dobroslav Šimović. Prvi je našao smrt u vrletima Grabove Drage (župa Mostarski Gradac), drugi je povezan žicom zaplovio vodama Neretve u Mostaru i treći izgorio na lomači mržnje na Širokome Brijegu.

Fra Bono je rođen 5. studenoga 1903. u G. Hamzićima i kršten pod imenom Ivan u čerinskoj crkvi svetoga Stjepana Prvomučenika. U tom mjestu svršio je četiri razreda pučke škole i u mladim godinama osjetio poziv za redovnički samostanski život. Stupio je u franjevački red 8. prosinca 1921. kao tercijar na Humcu i ostao kao brat laik do svršetka života. Posvetio se krojačkom zanatu te krojio odijela i franjevačke habite za svoju subraću koji su zanosno hvalili njegovo umijeće. Bio je gospodskoga izgleda i otmjena vladanja što je oduševljavalo sve osobe s kojima se susretao. U slobodno vrijeme čitao je Sveto pismo i nadahnjivao se njegovim tekstovima. Stalno je pratio dnevne događaje i poput intelektualno izobražena profesora vodio diskusije sa svojim subesjednicima.

Kroz 22 godine živio je i radio u Mostaru te bio u stalnom kontaktu s bogoslovima i ostalim osobljem u samostanu. U gradu je stekao mnogobrojne prijatelje koji su ga visoko cijenili i njegovu krojačnicu češće posjećivali diveći se urednosti i zlatnim rukama njegova krojačkog umijeća. Bio je omiljen sugovornik posjetitelja samostana i samostanske radionice. Odlikovao se darežljivošću srca koje je obilovalo dobrotom i nesebičnošću.

Prema pismohrani pri kraju Drugog svjetskog rata premješten je u Veljake koje je pred Božić 1944. napustio, vjerojatno iz sigurnosnih mjera. Sklonio se u brdovit kamenjar Izbična gdje su ga partizani pronašli i zarobili. Odveli su ga s pučke sv. mise 11. veljače i natovarena strjeljivom uputili prema Grabovoj Dragi gdje su ga pogubili i mrtvo mu tijelo bacili u neku jamu.

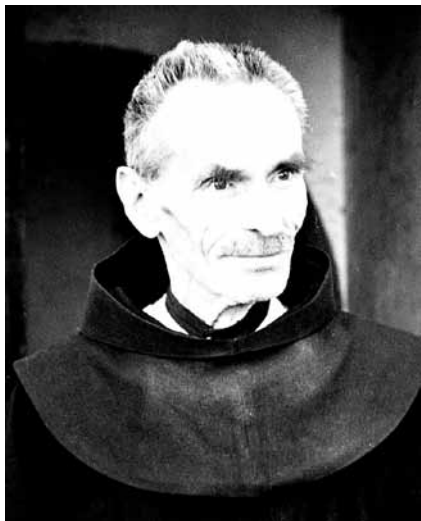
Iza fra Bonine nasilne smrti njegova radionica u Mostaru zjapi prazninom i drijema u izolaciji. Uzalud očekuje njegov

povratak jer on je zauvijek iščeznuo u vrletima hercegovačkih planina bez ispraćaja i kršćanskih pogrebnih obreda. Svi su putovi do njegova nepoznatog groba zakrčeni i čekaju razrješenje neba kojemu se pokojnik stalno u molitvama utjecao. U sebi je nosio duboko proživljenu vjeru u Isusa Krista i jedinstvenu franjevačku karizmu do umorstva koje likuje *k'o bića zadnji dah* (S. S. Kranjčević) te ubijenom franjevcu donosi vječnu nagradu na nebesima.

24. svibnja 2009.

SMETAO IM I NEMOĆAN STARAC

fra Marko Barbarić (1865.)

Spaljen je u osamdesetoj godini života kao najstarija žrtva komunističkog bezumlja među 66 ubijenih hercegovačkih franjevaca u Drugom svjetskom ratu i poraću. Zračio je asketskom pojavom i redovničkom poniznošću kao Franjini prvi učenici u Asizu. Svojim životom uzorno je i bez straha svjedočio Kristovo evanđelje na svim životnim postajama svećeničkog djelovanja.

Bio je goruće svjetlo u tami svakidašnjice. Strpljivo je nosio svoj križ i preko njega govorio patnicima ovoga svijeta. Taj simbol Kristove muke i ljudskoga spasenja pratio ga je od djetinjstva do staračke iznemoglosti i mučeničke smrti 7. veljače 1945. na Širokome Brijegu. Život mu je bio protkan siromaštvom, ugrožen nasiljem i zapečaćen mržnjom.

Njegovi su roditelji, uz mnogu djecu, imali i dvojicu sinova – Matu i Petra – koji su se odlikovali intelektualnim sposobnostima i svetošću života. Obojicu su darovali Katoličkoj crkvi i redovničkom zvanju s vrućom molitvom Bogu

da dođu do oltara i navješćuju evanđelje ljubavi. Prvoga je u tom duhu odgojio franjevački Široki Brijeg, a drugoga je oblikovao isusovački Travnik. Tako se fra Marko posvetio franjevačkom redovničkom pravilu života, a Petar je postao članom Družbe Isusove. Petra je u mladim godinama pokosila prirodna smrt dok je starca fra Marka (Matu) dokončala komunistička zloća.

Fra Marko je rođen 19. veljače 1865. u šumovitom naselju Šiljevišta, na sjevernom krševitom kraju sela Klobuk u koji je kao dječak četiri godine putovao i u staroj školi pokraj prometnice Ljubuški – Grude završio četiri razreda pučke škole. Godine 1875. pošao je u sjemenište na Široki Brijeg, koji su Turci u 15. stoljeću pretvorili u pustoš i otad u sebi krije krvavo svjedočanstvo prošlosti.

Izgleda da je fra Marko na Širokome Brijegu svršio ne samo srednju školu nego i nastavio bogoslovne nauke koje je dovršio u Ljubljani, gdje je 6. prosinca 1887. zaređen za svećenika. To su bila bremenita vremena tuđinske austro-ugarske okupacije kada je bila zabranjena uporaba hrvatskoga imena, a hercegovačka je franjevačka zajednica bila tek u početnom razdoblju izgradnje i borila se za svoj opstanak.

Fra Marko se već kao mladomisnik započeo baviti dušobrižništvom i marljivim radom na vjerskom i čudorednom polju odgajao povjerene mu vjernike. Hrvatskom katoličkom narodu u raznim hercegovačkim župama, u kojima je gotovo pedeset godina obavljao svećeničku službu, ostavio je vidne plodove svoga rada. Narod ga je štovao kao pokornika, isposnika i kruničara. Kada je osnovana franjevačka bogoslovija u Mostaru (1895.), on je već kao svećenik uravnavao krivudave putove pojedinih kršćana u svom bogatom dušobrižničkom djelovanju.

Pod staračke dane bio je onemoćao i u svojoj tjelesnoj slabosti povukao se u samostan na Širokome Brijegu. Partizani su ga nepokretna izvukli iz kreveta 7. veljače 1945. i strijeljali ga te spaljeno tijelo, s ostalom jedanaesticom njegove subraće, bacili u sklonište izgrađeno u vrtu širokobriješkog samostana. Njegova goruća baklja pretvorila se u vječno svjetlo u nedokučivim prostorima neba. Ovom Nestoru franjevačkih mučenika u Hercegovini ostat će neizbrisiva uspomena među Hrvatima kao junaku vjere i nacije. Otputovao je s bezbrojnim žrtvama u krilo Očevo, ukrašen svećeničkom dobrotom i ovjenčan krunom mučeništva.

Nakon masakra zanijemjela su širokobriješka zdanja i zamrzle se misli mještana. Uzbibani zrak mirisao je zadahom zastarjela mesa i gubio se u mirisu neba, a ukočeni pogledi nevinih žrtava nestajali su u dušama izvršitelja zločina i uznemiravali ih kao mòra u neprospavanim noćima. Davne uspomene ovih bolnih stradanja peku kao otvorene rane koje do danas nisu potpuno zacijelile.

8. siječnja 2009.

Zaglavlje VLASTITOM KRVlju OPRAŠE SLABOSTI SVOJE

Bili su nositelji duboke vjere i franjevačkih ideala koji se izgubiše pod udarcima apokaliptičkih jahača smrti. Nakon teških životnih iskušenja ispili su gorke pilule otrova. Životni put vodio ih je križnim postajama do vrha Kalvarije odakle su otputovali u vječno kraljevstvo mira i slobode. Komunistički zločinci skratili su im život i poslali ih u široke prostore vječnosti.

Prošli su svijetlim stazama redovničkih nadahnuća i ljudskih susreta da u apokaliptičnim danima – u sumraku pravde i poštenja – podnesu tantalovske muke neviđenih razmjera. Posmrtni ostatci tih pravednika većinom se nalaze u masovnim grobnicama koje kriju tajne njihove životne agonije.

Široki Brijeg, Mostarski Gradac, Mostar, Kočerin, Čitluk, Međugorje, Ljubuški, Zagvozd, Macelj..., kao i ostala stratišta fratarata, postali su lančani mostovi koji nas spajaju u veliku kršćansku obitelj. A širokobriješka spomen-grobnica u crkvi Uznesenja BDM postala je hodočasničko mjesto koje okuplja tisuće katoličkih vjernika koji pred njom slave Boga i u svojim molitvama traže njihov zagovor na nebesima. Iznad ove grobnice i nepoznatih masovnih grobišta odzvanjaju Kristove riječi: *Nitko nema veće ljubavi od ove: položiti vlastiti život za svoje prijatelje. (Iv 15,13)*

30. svibnja 2010.

Moj životopis

Rođen sam 9. siječnja 1914. u Vitini u Hercegovini. Roditelji su mi bili Ante i Iva, r. Boras. Otac je umro 11. veljače 1923. u 37. godini života od tuberkuloze, nakon dugogodišnja zarobljeništva (1915.) provedena u sibirskom Gulagu. Tek nakon njegove smrti pošao sam u pučku školu koju sam svršio u rodnome mjestu. Godine 1927. pošao sam u gimnaziju na Široki Brijeg i

prve dvije godine proveo u đlačkom konviktu, ali kao sjemeništarać ostale razrede gimnazije s velikom maturom svrših 1936. U međuvremenu sam 2. srpnja 1933. na Humcu stupio u franjevaćki novicijat i svoje krsno ime Ivan promijenio u fra Ćastimir. Filozofsko-teološki studij pohađao sam u Mostaru i Rimu. Za svećenika sam zaređen 4. lipnja 1939. u Mostaru.

Na 30. studenoga 1941. napustio sam domovinu i otputovao na studij germanistike u Njemaćku te boravio u gradu Freiburgu u provinciji Baden. Na filozofskom fakultetu sveučilišta Albert-Ludvig (osnovana 1457.) 23. srpnja 1946. postigoh doktorat iz germanistike.

Iz okupirane i hermetićki od svijeta odijeljene Njemaćke nisam se mogao iseliti nego sam se, nakon položenih ispi-

ta iz germanistike, više posvetio dušobrižništvu hrvatskih radnika i upisao na Teološki fakultet istoga sveučilišta u Freiburgu. Na njemu sam 8. veljače 1951. doktorirao iz teologije.

Nakon završenih godina studija napustio sam Njemačku i na Veliki četvrtak 22. travnja 1951. stupio na tlo Sjedinjenih Američkih Država. Put me vodio u Chicago, sjedište Hrvatske franjevačke kustodije svete obitelji. Iste godine u svibnju imenovan sam urednikom tjednika *Danica* i uređivao je kroz deset godina. Godine 1961. pošao sam u dušobrižništvo u kojem sam proveo osamnaest godina u gradovima St. Louis, New York i Milwaukee. Za vrijeme župničke službe u Milwaukeeu obnašao sam i službu kustosa Hrvatske franjevačke kustodije sv. obitelji za SAD. i Kanadu. Godine 1978. ponovno sam imenovan urednikom *Danice* i na toj sam dužnosti ostao daljnje desetljeće. Kroz nekoliko godina uređivao sam i *Hrvatski katolički glasnik* i *Hrvatski kalendar*.

Bio sam osnivač i član raznih iseljeničkih domoljubnih društava koja su radila na okupljanju hrvatskih iseljenika i očuvanju nade u ponovnu uspostavu slobodne Hrvatske. Za domoljubni rad prvi me predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman 27. svibnja 1997. odlikovao Redom hrvatskog pletera. Odličje mi je 20. rujna 2000. uručio tadašnji hrvatski generalni konzul u Chicagu Domagoj Šola prilikom euharistijskog slavlja u samostanu sv. Ante u Chicagu.

Od dolaska u SAD bio sam član Saveza hrvatskih svećenika u iseljeništvu, dugogodišnji tajnik i predsjednik Saveza te urednik saveznog glasila *Vinculum Caritatis*. Kroz niz godina bio sam izvršni član Katoličke konferencije za etničke probleme u SAD-u u Washingtonu, DC. Ušao sam

i u knjigu organizacije *Community Leaders and Noteworthy Americans* (Releigh, North Carolina 1975., str. 555.).

U posljednjim godinama života uživam mir u samostanu svetoga Ante u Chicagu. Redovito čitam i pišem uspomene o događajima prohujale prošlosti. Posebno su mi na srcu braća franjevci moje Hercegovačke franjevačke provincije koji tragično završiše svoj životni put pod nožem komunističke strahovlade. Sve članke o njima napisao sam nakon navršene devedesete godine života, a trenutno ulazim u 98. godinu!

9. siječnja 2011.

Kazalo

Napomena.....	5
Proslov	
OD REDOVNIČKOG POZIVA DO PRIJELAZA RUBIKONA ...	7
 POBJEDA OSOBNE DOBROTE NAD KOMUNISTIČKOM ZLOĆOM fra Bruno Adamčik (1908.).....	11
MISLILI SU DA SU MU SKROJILI SUDBINU fra Bono Andačić (1903.)	15
SMETAO IM I NEMOĆAN STARAC fra Marko Barbarić (1865.)	19
BORAC ZA BOŽJU ISTINU I LJUDSKA PRAVA fra Kažimir Bebek (1901.).....	23
SKROMAN REDOVNIK, VELIK MUČENIK fra Jozo Bencun (1869.)	27
KRISTOV I HRVATSKI VOJNIK fra Dane Čolak (1916.)	31
FRANJEVAC ČVRSTIH NAZORA I BLISTAVA UMA fra Marko Dragičević (1902.)	35
ISPOSNIK RAZNESEN BOMBOM fra Križan Galić (1870.).....	39
UBILI GA I OSTAVILI POKRAJ PUTA fra Filip Gašpar (1893.)	43
BRANITELJ IDEALA VJERE I NACIJE fra Radoslav Glavaš (1909.)	47

SRCE MU JE SUZILO ZA SIROTINJU I KLIKALO ZA DOMOVINU	
fra Zvonko Grubišić (1915.)	51
OTVORENIH JE OČIJU PROMATRAO SVIJET OKO SEBE	
fra Ćiril Ivanković (1878.)	55
UBIŠE GA NA PRAGU ŽIVOTA	
fra Miljenko Ivanković (1924.)	59
DRUŠTVEN I PLEMENIT	
fra Bono Jelavić (1898.)	63
SIROMAŠAN TVARNIM, ALI BOGAT DUHOM	
fra Andrija Jelčić (1904.)	67
PATNIK JOBOVSKE STRPLJIVOSTI I SVETAČKE DUHOVNOSTI	
fra Maksimilijan Jurčić (1913.)	71
SUSTIGLA GA KOB NJEGOVA KRAJA	
fra Rudo Jurić (1925.)	75
PROŽIVLJENA VJERA RAĐA JUNAKE NEBA	
fra Fabijan Kordić (1890.)	79
NA KRILIMA NEVINOSTI OTPUTOVAO U VJEČNOST	
fra Viktor Kosir (1924.)	83
LAŽNO GA OPTUŽIŠE	
fra Julijan Kožul (1906.)	87
SPOSOBAN ODGOJITELJ I PROFESOR	
fra Tadija Kožul (1909.)	91
UNATOČ BOLESTI VJERNO JE SLUŽIO GOSPODINU	
fra Krsto Kraljević (1895.)	95
ČUVAR SINAJSKIH ZAKONA	
fra Stanko Kraljević (1871.)	99
SVET I VESEO REDOVNIK	
fra Jakov Križić (1893.)	103

GRADITELJ MEĐULJUDSKIH MOSTOVA	
fra Žarko Leventić (1919.)	107
OSVAJAO JE SVOJOM POJAVOM	
fra Slobodan Lončar (1915.)	111
SLOMILI MU TIJELO, ALI NE I DUH	
fra Ante Majić (1922.)	115
RAZUMIO JE POTREBNE	
fra Bonifacije Majić (1883.)	119
OTIŠAO JE U VJEČNOST TOPLA POGLEDA	
fra Stjepan Majić (1925.)	123
GLASOVIT VJEROUČITELJ I PROPOVJEDNIK	
fra Nevinko Mandić (1908.)	127
OSVAJAO JE SKROMNOŠĆU	
fra Svetislav Markotić (1921.)	131
SVETAČKA POJAVA	
fra Paško Martinac (1882.)	135
STASIT TIJELOM I DUHOM	
fra Darinko Mikulić (1919.)	139
SUSRETLJIV I DRUŠTVEN	
fra Lujo Milićević (1919.)	143
NIJE SKRETAO SA ZACRTANIH MEĐAŠA	
fra Stjepan Naletilić (1907.)	147
OBLIKOVAO GA KRAJ BOGAT ZVANJIMA	
fra Anđelko Nuić (1908.)	151
BLIZAK BOGU I LJUDIMA	
fra Arkandeo Nuić (1896.)	155
KROZ ŽIVOT JE IŠAO UZDIGNUTA ČELA	
fra Borislav Pandžić (1910.)	159
UČEN, VOJNIČKE STEGE I DUBOKO POBOŽAN	
fra Krešimir Pandžić (1892.)	163

IZVRSTAN PREDAVAČ SJETNA LIKA	
fra Fabijan Paponja (1897.).....	169
USPAVANKA MRTVU PRIJATELJU BEZ GROBA	
fra Nenad Pehar (1910.).....	171
NA PRAGU MLADOSTI OTIŠAO SVJEDOČITI ZA NAS	
fra Julijan Petrović (1923.).....	175
VOLIO GA JE MOSTAR,	
RASKRIŽJE VJERA I CIVILIZACIJA	
fra Leo Petrović (1883.).....	179
PRIMJER STOLARSKOG UMIJEĆA I	
EVANĐEOSKE SVETOSTI	
fra Melhior Prlić (1912.).....	183
MARLJIV RADNIK U BOŽJEM VINOGRADU	
fra Rafo Prusina (1884.).....	187
JEDNOSTAVAN I DRUŽELJUBIV	
fra Metod Puljić (1912.).....	191
NAJMLAĐA ŽRTVA KOMUNISTIČKOGA NASILJA	
fra Ludovik Radoš (1925.).....	195
RODITELJI GA NAUČIŠE POBOŽNOSTI I DOBROTI	
fra Leonardo Rupčić (1907.).....	199
DESNICA MU BIJAŠE DAREŽLJIVA	
fra Petar Sesar (1895.).....	203
PRAVI PREDVODNIK I VRSTAN ODGOJITELJ MLADEŽI	
fra Mariofil Sivrić (1913.).....	207
SKROMAN I VELIKODUŠAN	
fra Ivo Slišković (1877.).....	211
GRADITELJ ZNAMENITA KRIŽA U MEĐUGORJU	
fra Bernardin Smoljan (1884.).....	215
UČEN I REDOVNIČKI JEDNOSTAVAN	
fra Martin Sopta (1891.).....	219

RODOLJUB I SPOSOBAN REDOVNIK	
fra Emil Stipić (1912.).....	223
MLAD REDOVNIK POKOŠEN STROJNICOM	
fra Kornelije Sušac (1925.).....	227
PLEMENIT I POŠTIVAN MEĐU ODGAJANICIMA	
fra Dobroslav Šimović (1907.)	231
ASKET I UZOR	
fra Branko Šušak (1912.).....	235
UBILI GA PRED LICEM MAJKE	
fra Andrija Topić (1919.)	239
SAMARITANAC	
fra Grgo Vasilj (1886.).....	241
ZRAČIO JE DJETINJOM VEDRINOM	
fra Jenko Vasilj (1914.)	245
STOIČKI SMIREN ODGOJITELJ	
fra Radoslav Vukšić (1894.)	249
POLETAN I SKROMAN ODUŠEVLJAVAO JE ĐAKE	
fra Roland Zlopaša (1912.).....	253
KOMUNISTI NISU POŠTEDJELI NI SVOG SPASITELJA	
fra Valentin Zovko (1889.)	257
ZAGONETNO ŠUTLJIV REDOVNIK U ZBILJI ŽIVOTA	
fra Augustin Leopold Zubac (1890.).....	261
ODMALENA NACIONALNO SVJESTAN	
fra Tihomir Zubac (1918.)	265
VJEROVAŠE MU I ĐACI I PROFESORI	
fra Zdenko Zubac (1911.)	269
Zaglavlje	
VLASTITOM KRVLJU OPRAŠE SLABOSTI SVOJE.....	273
Moj životopis	275

Nakladnici

Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subraće«

Kard. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 700-325

faks: (039) 700-326

e-adresa: mostar@pobijeni.info

web: www.pobijeni.info

Alfa

Nova Ves 23A, 10 000 Zagreb

tel.: (01) 46-98-555

faks: (01) 46-66-258

web: www.alfa.hr

e-adresa: info@alfa.hr

Za nakladnike

fra Miljenko Stojić

Miro Petric

Oblikovanje i računalni slog

FRAM-ZIRAL

Tiskano u Mostaru mjeseca siječnja 2011.

Tisak

FRAM-ZIRAL

Dr. fra Častimir Majić imao je čast upoznati 66 hercegovačkih franjevacu koje komunisti ubiše tijekom Drugog svjetskog rata i u poraću. Božjom voljom nije ga pogodila njihova sudbina te je, teškom mukom, uspio izbjeći na Zapad. Skrasio se u SAD-u gdje je proveo svoj franjevački i svećenički vijek. Danas mu starački dani, 98. mu je ljeto, protječu u miru franjevačkog samostana u Chicagu, gdje je u posljednjih nekoliko godina napisao i ove crtice o pobijenim hercegovačkim franjevcima.

ISBN 978-953-297-283-2

Cijena: 25 KM; 100 kn

www.pobijeni.info